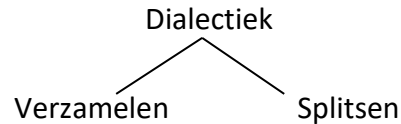

Dialectiek

De vaardigheid van de dialecticus bestaat uit twee delen:

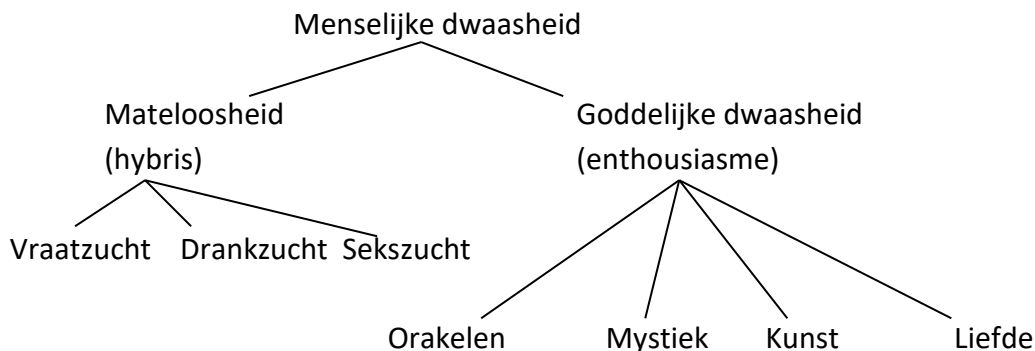
- verschillende verschijnselen onder één enkel begrip brengen of verschillende begrippen samenvoegen tot één geheel (verzameling, *synagoge*) en
- een begrip uiteenleggen in zijn samenstellende onderdelen (splitsing, *dihairesis*).

Schematisch:

In plaats van begrippen samen te voegen tot een geheel kun je ook een model of voorbeeld gebruiken (*paradeigma*). Vaardigheid in dialectiek houdt dan in het kiezen van geschikte voorbeelden om de begripssplitsing in de juiste banen te leiden. Splitsing vereist dat je de natuurlijke geleding volgt en de juiste snijpunten zoekt, zoals een arts die sectie verricht of een goede slager die een lichaam ontleedt. De dialecticus voegt door denken en redeneren datgene wat verspreid is over veel waarnemingen samen tot een enkel Idee, zodat je het als één geheel kunt zien, en tegelijk zorgt hij ervoor dat je binnen dat ene geheel een veelvoud aan samenstellende gehelen kunt onderscheiden.

Bijvoorbeeld, er zijn allerlei vormen van menselijke dwaasheid. Die kun je onderverdelen in twee hoofdvormen, een slechte en een goede vorm, enerzijds overmoed of hybris, anderzijds goddelijke dwaasheid of enthousiasme (letterlijk 'de god in je hebben'). Beide vormen kunnen verder worden onderscheiden in subcategorieën, als volgt:

Splitsing van een begrip gebeurt (niet altijd, maar bij voorkeur) in tweeën. Zie de onderstaande splitsing van een makkelijk voorbeeldbegrip, namelijk hengelen (uit Plato's *Sofist*, 219 e.v.)

Deze splitsing leidt tot de volgende definitie. De vaardigheid van de hengelaar bestaat uit de begrippen van het rechterrijtje: het verwerven door bemachtiging, namelijk jacht, van in het water levende dieren, namelijk vissen, overdag met een stoot van een angel van onder naar boven.

